

MONA CHOLLET • Aşkı Yeniden İcat Etmek

MONA CHOLLET 1973, Cenevre doğumlu, *Le Monde Diplomatique* gazetesi yazarıdır. Yayımlanmış çalışmaları arasında şunlar yer almaktadır: *La Tyrannie de la réalité* (CalmannLévy, 2004), *Rêves de droite: Défaire l'imaginaire sarkozyste* (La Découverte, 2008), *Beauté fatale. Les nouveaux visages d'une aliénation féminine* (La Découverte, 2012), *Chez soi. Une odyssée de l'espace domestique* (La Découverte), *Sorcières. La puissance invaincue des femmes* (La Découverte, 2018; *Bugünün Cadıları. Kadınların Yenilmez Gücü*, çev. Z. Hazal Louze, İletişim, 2020).

Réinventer l'amour.

Comment le patriarcat sabote les relations hétérosexuelles

© 2021, Éditions La Découverte, Paris

İletişim Yayınları 3310 • Bugünün Kitapları 282

ISBN-13: 978-975-05-3517-8

© 2023 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2023, İstanbul

EDITÖR Melike Işık Durmaz

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Gian Lorenzo Bernini,

“Persephone'nin Kaçırılışı”ndan kesit, 1621

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Yağmur Yıldırım

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadag, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MONA CHOLLET

Aşkı Yeniden İcat Etmek

Patriyarka Heteroseksüel
İlişkileri Nasıl Sabote Ediyor?

*Réinventer l'amour
Comment le patriarcat sabote
les relations hétérosexuelles*

ÇEVİREN Z. Hazal Louze

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	7
----------------	---

GİRİŞ

Vaha Yanılsaması	9
Büyük sıçrayışı yapmak	12
Aşk ve öfke	18
“Derin heteroseksüellik” rüyası	24

ÖNSÖZ

Konformizm ile Nihilizm Arasında	31
<i>Efendinin Güzeli</i> , şefkatin aksi	36
Zamana yayılmanın lezzeti	42
“Ya hayat bir yaz şekerlemesinden ibaret olsaydı”	47
“Birbirini seven iki varlık tek bedene dönüşür: Peki ama hangisinin bedenine?”	52

BİRİNCİ BÖLÜM

Sevilmek İçin “Kendini Un Ufak Etmek”?	
Romantik İdealimizde Kadınların Değersizleştirilmesi	59
“Biraz sıkarsın ve kırılır”	63
Lütfen fazla parlamayınız	69
“Eşitliği erotikleştirin”	74
Fantezi olmanın hissettirdikleri	78
“Sarı benizli minik kadın”	82

Pierre Loti'den Marlon Brando'ya.....	87
Asyalı kadınların "çifte kadınsılaştırılması"	92
"O pek konuşmaz"	99

İKİNCİ BÖLÜM

Hakiki Erkekler. İlişkideki Şiddetten Öğrenilecekler	103
"Narsisist sapık" mı, "patriyarkanın öz evladı" mı?	106
Her şeye rağmen, pişkinlik.....	112
Erkeklerin duygularına saygı duruşu	116
Kendi çıkarlarını savunmanın imkânsızlığı.....	120
Etraf şiddetin önünü kestiğinde – ya da ikiye katladığında.....	124
Manniford McClaine parabolü.....	128
"Kendimi annesiymişim gibi hissediyordum"	133
"Kusursuz erkek arkadaşı"	138
Aşk-ve-ölüm: Bir klişenin başarısı	145
İstirap içindeki sanatçının abartılı hakları.....	149

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mabedin Gardiyanları. Aşk, Kadın İşidir?	155
Yabancılaşma ve bilgelik.....	159
"Gölgelerden ve anonimlikten sıyrılmak"	164
Bir "bağımlılık tohumu"	169
Karşı konulmaz muhtaç kadın rolü.....	174
İç dünyamızı düzene sokmak.....	178
Diğer kadınlar: Geçici bir çare mi, rakip mi?.....	183
Peki ya erkeklerin bağımlılığı?	190
Kalesine kapanan erkek ve sahteleşen kadın.....	197
"Çünkü sen yaşıyorsun"	203
Vazgeçmeyi bilmek.....	209

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Büyük Kaybediş. Erotik Öznelere Dönüşmek	217
Bakış mengenelerini gevşetmek.....	222
Bir sessizleştirme hikâyesi.....	228
Fantezisi olan kadın, bir "canavar"	233
Harrison ve ben.....	237
"O" veya bir gasp hikâyesi.....	243
Bir zehir... Veya bir panzehir mi?	247

TEŞEKKÜR

Öncelikle, sayısız sohbetlerimizde, heteroseksüel aşk hakkındaki okumalarından, gözlemlerinden, fikirlerinden yararlandığım ve ilk okurum olan arkadaşım Chenda Khun'a (çizgi roman yazarı Aurélia Aurita) teşekkür ederim.

Destekleri, sohbetleri, yüreklendirmeleri ve/veya tavsiyeleri için Akram Belkaïd, Denise Chollet, Simon Chollet, Irina Cotseli, Ludmila Dallon Koechlin, Khadija Delaval, Constance Frei, Jean-François Hugel, Vincent Jacquemet, Daria Michel Scotti, Nairi Nahapétian, Isabelle Olivier, Serge Rezvani, Elise Rojas ve Victoire Tuailon'a minnettarım.

Değerli okumaları ve notları için Meryem Belkaïd, Katia Berger, Johanna Bourgault, Dominique Brancher, Sébastien Fontenelle, Frédéric Le Van, Thomas Lemahieu, Anne-Marie Lugan Dardigna, Joyce A. Nashawati ve Slyvie Tissot'ya da teşekkürlerimi gönderiyorum.

Muhteşem gösterisi "Bonhomme"un metnini bana emanet eden Laurent Sciamma'ya teşekkür ediyorum.

Direktörüm Serge Halimi'ye ve bu kitap üzerinde çalışmam için bana süresiz izin veren genel yayın yönetmenim Benoît Bréville'e teşekkür ediyorum.

Son olarak, editörüm Grégoire Chamayou'ya ve menajerim Ariane Geffard'a ve ayrıca tüm La Découverte yayınları ekibine, özellikle Stéphanie Chevrier, Thomas Deltombe, Pascale Illtis, Marieke Joly, Delphine Ribouchon ve Caroline Robert'e teşekkür ediyorum.

Vaha Yanılsaması

İlk akıllı telefonumu edindiğimden beri kilit ekranıma bir görsel koymayı seçmişim ve o zamandan beri hiç değiştirmedim. Bu görsel “Fırtınada Âşığının Evine Gelen Bir Kadın” isminde, 1830 tarihli bir Hint minyatürü.¹ Minyatürün üzerindeki renkler muhteşemdir: Kadının iki eliyle tuttuğu ve bahçeyi koşarak geçerken sağanak yağmurda ıslanan saçlarından hafifçe sıyrıldığı sarisinin turuncuya bakan kırmızısı; evinin ilk katındaki üstü kapalı balkonundan onu selamlayan adamın kıyafetinin pembeye bakan beyazı; çimlerin, rüzgârdan eğilen ağacın ve arka planda dalgalanan tepelerin soluk yeşili; başlarının üstünde, gökyüzünde yuvarlanan ve şimşeklerden adeta parça pinçik olmuş hiddetli bulutun siyahı... Âşık kadın bu zevk dolu ana kendini kaptırmış haldedir; tüm bu yaşadıklarından ötürü kontrolü kaybetmiştir ama hedefe de varmıştır artık. Çok yakında sığınağına varacaktır. Sadece ıslanmış elbisesini çıkarabilmekle, kurulanmakla, ısınmakla, odadaki kokuları içine çekmekle kalmayacak, arzuladığı adama da kavuşacak, onu kollarına alacak, onunla yatağa girecektir. Kadının koşuşunu, yüzündeki ve kollarındaki su damlalarının serinliğini, yağmu-

1 *A Lady Comes to her Lover's House in a Rainstorm*, San Diego Sanat Müzesi, yaklaşık 1830.

run düşüşüyle uyumlu şekilde hızlanan kalp atışlarını zihnimde canlandırabiliyorum.

Bu sahne her gün gözlerimin önünde olduğu için artık manası üzerine pek düşünmüyorum, ancak bir kilit ekranından beklendiği gibi bana eşlik ediyor. Bu sahne, aşkın (ya da hiç olmazsa olasılığının) varlığını hatırlatıyor. Hayat kazanının altındaki ateşi artırma, harlama, şiddetlendirme hissini veriyor aşk bana. Yazı yazmak da biraz böyledir. Yazmak gibi aşk da dünya ile bütünleşmemde bana yardımcı oluyor. “Aşk mutluluğu,” diye yazar Alain Badiou, “zamanın sonsuzluğu kapsayabildiğinin kanıtıdır”.² Annie Ernaux ise “A.” diye bahsettiği kişiyle olan ilişkisini *Yalın Tutku*’nun sonunda şu sözlerle özetler: “Onun sayesinde beni başkasından ayıran sınıra yaklaştım, hem de o sınırı geçmeyi bazen hayal edebilecek kadar. Zaman algım değişti, bunu tüm bedenimde hissettim.”³

Her gün, yakınlarımızla geçirdiğimiz anlar haricinde, sosyal ve mesleki hayatımızda bizde sempati kadar kayıtsızlık, bıkmıklık, tetiklenme, hatta nefret de uyandırabilen insanlarla karşı karşıya kalıyoruz. Bu mecburiyetlere, ilişkilerin yüzeyselliğine ve yalnızlığa teslim oluyoruz. Ancak zaman zaman da akıl almaz bir olay gerçekleşiyor: Sadece birkaç saniyedir veya birkaç gündür (hatta bazen birkaç senedir) tanıdığımız birinin karşısında, kaderin cömertliğiyle, aniden ve genelde hiç beklemediğimiz ve gardımızı düşürdüğümüz bir anda, bir giz perdesi belli belirsiz bir çıtırdama ile çözümleniyor, akabinde kaçınılmaz bir şekilde kıyafetlerin yere düşüşünü de müjdeliyor. Gözlerimiz görmeye başlıyor. O kişinin kim olduğunu anlıyoruz (onun da bizim kim olduğumuzu anladığı gibi) ve bizi büyülüyor. Gerçek olamayacak kadar güzel görünüyor gözümüze. Avuçlarımıza düşmüş bir hediye adeta: Bize tümüyle yabancı olabilecek biriyle sarhoş edici bir bağ, ani ve delicesine şefkat dolu bir mahremiyet... Bu büyük patlama, içinde öyle bir ener-

2 Alain Badiou ve Nicolas Truong, *Éloge de l'amour*, Flammarion, Paris, 2009 [Aşka Övgü, çev. Orçun Türkay, Can Yayınları, İstanbul, 2017].

3 Annie Ernaux, *Passion simple*, Gallimard, Paris, 1991 [*Yalın Tutku*, çev. Yaşar Avunç, Can Yayınları, İstanbul, 2022].